

Analysis of green space to support an aging society Bang Yi Khan Subdistrict, Bang Phlat District, Bangkok

Jirapat Wittayasomboon¹ and Rasita Dasri^{2*}

¹ Silpakorn University, Thailand

² Khon Kaen University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: rasita.gis@gmail.com

ABSTRACT

Currently, the Bang Yi Khan subdistrict has less green space per capita than the standard set by the World Health Organization (WHO). This subdistrict is characterized by high population density and building density compared to other areas. Additionally, the working-age population in this area is higher than in other age groups. Soon, this demographic is expected to transition into a full-fledged elderly population. To address the challenges of an aging society, urban infrastructure management planning is essential. This research aims to analyze the potential of green spaces in the current area and identify areas with the potential for increasing green spaces for future activities, which play a significant role in elderly care. Analyzing suitable areas and the characteristics of good green spaces is crucial and cannot be overlooked. This research utilizes Potential Surface Analysis (PSA) to analyze the potential of areas, with variables determining suitable areas for creating green spaces for future activities.

Keywords: Green Space for Activities, Aging Society, Potential Surface Analysis, Geographic Information System

การวิเคราะห์พื้นที่สีเขียวเพื่อรองรับสังคมสูงวัย แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

จิรภัทร วิทยาสุมบูรณ์¹ และ รลิตา ดาศรี^{2*}

¹ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประเทศไทย

² มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: rasita.gis@gmail.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันพื้นที่แขวงบางยี่ขัน มีพื้นที่สีเขียวต่อคนต่ำกว่าเกณฑ์ที่องค์การอนามัยโลก World Health Organization (WHO) กำหนด ซึ่งพื้นที่แขวงบางยี่ขันเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรและความหนาแน่นของอาคาร อยู่ในระดับที่สูง เมื่อเทียบกับพื้นที่ในเขตเดียวกัน อีกทั้งแนวโน้มของประชากรในช่วงวัยทำงาน อยู่ในอัตราที่สูงเมื่อเทียบกับคนในวัยอื่นๆ ซึ่งในอนาคตอันใกล้คนกลุ่มนี้จะกลายเป็นกลุ่มผู้สูงอายุเต็มตัว ทั้งนี้เพื่อการรับมือในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ จึงต้องมีการวางแผนบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานของเมือง โดยการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่วิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่สีเขียวพื้นที่สีเขียวในปัจจุบัน และวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อการประกอบกิจกรรมในอนาคต ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญต่อสังคมผู้สูงอายุอย่างมาก ซึ่งการวิเคราะห์หาพื้นที่ที่เหมาะสมและลักษณะของพื้นที่สีเขียวที่ต้นนั้น จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่มองข้ามไม่ได้ โดยงานวิจัยชิ้นนี้วิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ด้วยกระบวนการ Potential Surface Analysis (PSA) โดยมีปัจจัยเป็นตัวแปรเพื่อให้ได้มาซึ่งพื้นที่ที่เหมาะสมในการสร้างพื้นที่สีเขียวเพื่อการประกอบกิจกรรมในอนาคต

คำสำคัญ: พื้นที่สีเขียวเพื่อประกอบกิจกรรม, สังคมสูงวัย, การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่, ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

© 2023 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ โดยในปี พ.ศ. 2565 ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในประเทศไทย ขยับสัดส่วนเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ นั่นหมายถึงประชากร 1 ใน 5 คือผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่องค์การอนามัยโลก (WHO) และสหประชาชาติระบุว่าสังคมที่มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ขึ้นไปถือเป็น “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” ผลการเข้าสู่สังคมสูงวัยของประเทศไทยมาจากการเปลี่ยนผ่านทางประชากรทั้งอัตราการเกิดหรือภาวะ การเจริญพันธุ์ลดลง ส่งผลให้วัยแรงงานลดลง และด้วยการพัฒนาในระบบสาธารณสุขปโภคพื้นฐาน โภชนาการ การศึกษา เศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางการแพทย์ ทำให้ประชากรมีอายุขัยเฉลี่ยมากขึ้น การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนั้นจึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง โดยอนันต์ อนันตกุล (2560) กล่าวว่า การรับมือกับสังคมสูงวัย อย่างเต็มรูปแบบของประเทศไทยในอนาคตอันใกล้ (Complete Aged Society) เป็นประเด็นที่ท้าทายที่ทุกภาคส่วนของสังคมจะต้องให้ความสำคัญและร่วมมือกันขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กันทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ รวมไปถึงการเตรียมความพร้อมในระดับบุคคล และการเตรียมความพร้อมเชิงระบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัย

สำหรับประเทศไทย รัฐบาลประกาศให้ “สังคมผู้สูงอายุเป็นวาระแห่งชาติ” และขับเคลื่อนตั้งแต่วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2561 มีแผนปฏิบัติการผู้สูงอายุแห่งชาติครอบคลุมทั้งกลุ่มก่อนวัยสูงอายุ (25–59 ปี) ที่เน้นเตรียมการสู่การเป็นผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ การปรับสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับสภาพผู้สูงอายุ รวมถึงการปรับเปลี่ยนทัศนคติไม่มองผู้สูงอายุ

เป็นภาระ สำหรับผู้ที่อายุ 60 ปีขึ้นไป มีการจัดทำแผนการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวครอบคลุมผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีมากขึ้น เน้นการเสริมทักษะ จัดทำแผนบูรณาการด้านสุขภาพ และดูแลสุขภาพระยะยาวที่บ้านและในชุมชน ตามระดับความจำเป็น โดยปัจจุบันกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มีการเปิดเผยว่าประเทศไทยได้เตรียมการรองรับสังคมผู้สูงอายุมาระยะหนึ่งแล้ว ทั้งการประกาศเป็นวาระชาติ การกำหนดแผนปฏิบัติการผู้สูงอายุแห่งชาติ โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2563 ได้กำหนดแนวทางมุ่งเน้นเรื่องสังคมสูงวัยคนไทยอายุยืน ที่ขับเคลื่อนในทุกกระทรวง สำหรับในปี พ.ศ. 2565 โดยกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ได้จัดทำแผนบูรณาการรองรับทั้งมิติคนก่อนวัยสูงอายุที่ต้องสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในการก้าวสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพ และมิติวัยสูงอายุมีการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพให้มีความแข็งแรงด้านสุขภาพ มีความมั่นคงในการมีชีวิต มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม รวมถึงการจัดระบบสวัสดิการต่างๆรองรับ ซึ่งการที่จะมีสุขภาพที่ดีนั้นเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการที่มีเมืองสุขภาวะที่ดีไปด้วย โดยพินิต ภูจินดา และ ยศพล บุญสม (2559) ได้กล่าวถึงเมืองสุขภาวะไว้ว่า ต้องเป็นเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างภาวะแห่งการมีความสุขของประชากรเมือง ทั้งด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ประชากรเมืองมีร่างกายที่แข็งแรงและมีความสุขทางจิตใจภายใต้บริบทของความเป็นเมือง ห่างไกลจากมลภาวะที่เกินกว่าความสามารถในการรองรับตามปกติของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติได้ ความเป็นอยู่ตามแรงผลักดันของสัญชาตญาณของความอยู่รอดเป็นหลัก มีการเคลื่อนไหวร่างกายอยู่ตลอดเวลาเพื่อทำกิจกรรมที่ใช้แรงในลักษณะของสังคมเกษตรกรรมในพื้นที่ชนบท แต่เมื่อสังคมมนุษย์พัฒนาสู่การเป็นสังคมเมือง มนุษย์ต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบความเป็นอยู่จากชนบทเข้าสู่เมือง ทำให้มนุษย์ต้องเผชิญกับความเครียดสูง เกิดการแย่งชิงทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้อยู่รอดในสังคมที่มีทรัพยากรจำกัด มีกฎระเบียบเคร่งครัด ความเป็นอยู่แออัดอยู่ใกล้แหล่งมลพิษ ทำให้นำไปสู่การเกิดสุขภาวะที่มีลักษณะเฉพาะของประชากรเมือง เช่น ขาดแคลนพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจที่ได้มาตรฐาน ขาดกิจกรรมเคลื่อนไหวทางร่างกาย ขาดพื้นที่ส่งเสริมให้เกิดการมีความสุขและสิ่งแวดล้อมกายภาพที่ดี จนนำไปสู่ประเด็นปัญหาสุขภาพเมืองในที่สุด

ปัจจุบันกรุงเทพมหานครกำลังประสบปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนพื้นที่สีเขียวอย่างมาก โดยอัตราพื้นที่สีเขียวต่อจำนวนประชากร คือ 7.49 ตารางเมตรต่อคน ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่องค์การอนามัยโลก (WHO) กำหนดไว้ที่ไม่ต่ำกว่า 9 ตารางเมตรต่อคน สิ่งนี้กระตุ้นให้หน่วยงานภาครัฐตระหนักและให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น จากการส่งเสริมผ่านแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ซึ่งอยู่ในประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน ได้กำหนดเป้าหมายพื้นที่ป่าและพื้นที่สีเขียวทั้งหมดไม่น้อยกว่าร้อยละ 55 ของพื้นที่ประเทศไทย โดยแบ่งเป็นพื้นที่สีเขียวที่เป็นป่าธรรมชาติ ร้อยละ 35 พื้นที่สีเขียวเพื่อการใช้ประโยชน์ร้อยละ 15 และป่าในเมืองและพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการเรียนรู้ร้อยละ 5 โดยถือว่าเป็นแนวโน้มที่ดีในด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (ศุภกิจ พิทักษ์บ้านโจด, 2564)

พื้นที่แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด เป็นอีกพื้นที่หนึ่งของกรุงเทพมหานคร ที่แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มประชากรโดยรวมกำลังเข้าสู่สังคมสูงวัยแบบเต็มใบหรือสังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ การวางแผนรับมือเพื่อรองรับแนวโน้มในอนาคตจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเรื่องของพื้นที่สีเขียวเพื่อประกอบกิจกรรม เพราะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมสังคมสูงวัยในหลากหลายด้าน อาทิ ด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต การมีปฏิสัมพันธ์ของชุมชน การศึกษาครั้งนี้จึงให้สนใจกับการศึกษาบริบทของพื้นที่ดังกล่าว เพื่อนำไปประกอบการวางแผนและวิเคราะห์ศักยภาพที่เหมาะสมสำหรับการสร้างพื้นที่สีเขียวในการประกอบกิจกรรมรองรับสังคมผู้สูงอายุในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่แขวงบางยี่ขัน
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่สีเขียวของพื้นที่แขวงบางยี่ขัน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการออกแบบพื้นที่สีเขียวเพื่อการประกอบกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) ด้วยการวิเคราะห์ความหนาแน่นของประชากรและอาคารในเขตแขวงบางยี่ขัน ผ่านการรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานสถิติ และการสำรวจเก็บข้อมูลปฐมภูมิเชิงสังคม เพื่อหาความสัมพันธ์ของประชากรต่อพื้นที่สีเขียวในปัจจุบัน รวมถึงการวิเคราะห์หาแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและวิเคราะห์หาพื้นที่สีเขียวที่เหมาะสมที่สุด โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แนวทางการศึกษา

ศึกษาหาความสัมพันธ์ของอัตราพื้นที่สีเขียวในปัจจุบันต่อจำนวนประชากร และหาแนวโน้มของช่วงอายุของประชากรในอนาคต เพื่อการเสนอพื้นที่สีเขียวให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในอนาคต และวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีศักยภาพมากที่สุดในการสร้างพื้นที่สีเขียว ผ่านปัจจัยที่กำหนดด้วยค่าคะแนน และระยะการเข้าถึง

2. การรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลประชากรที่นำมาวิเคราะห์หาแนวโน้มเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งเป็นข้อมูลที่เผยแพร่โดยหน่วยงานจากภาครัฐ (Open Data) ได้แก่ สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นข้อมูลชุดปัจจุบันของปี พ.ศ. 2566 ประกอบด้วย

2.1 ข้อมูลประชากร จำแนกตามรายอายุและเพศ

2.2 ข้อมูลความหนาแน่นของอาคาร และการใช้ประโยชน์อาคาร

2.3 ข้อมูลปฐมภูมิเชิงสังคม อาทิ ตำแหน่งที่ตั้ง ถนนสายหลัก ถนนสายย่อย สถาบันราชการ สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และพื้นที่สีเขียวเพื่อการประกอบกิจกรรมเดิม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์พื้นที่สีเขียวในแต่ละประเภท ผ่านกระบวนการคัดลอกจากแผนที่ หรือ Digitizing จากภาพถ่ายดาวเทียมด้วยระบบคอมพิวเตอร์ พบว่ามีพื้นที่สีเขียวเพื่อการประกอบกิจกรรมในเขตแขวงบางยี่ขัน มีอยู่เพียงร้อยละ 11.795 ของพื้นที่สีเขียวทั้งหมด จึงจะต้องหาพื้นที่ที่เหมาะสม และมีศักยภาพสูงสุด ในการสร้างพื้นที่สีเขียวเพื่อประกอบกิจกรรมเพิ่มขึ้นในเขตแขวงบางยี่ขัน ผ่านการกำหนดปัจจัยเพื่อการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ด้วยกระบวนการ Potential Surface Analysis (PSA)

โดยการวิเคราะห์ PSA มีเงื่อนไขเป็นปัจจัยที่ใช้วิเคราะห์ 6 ปัจจัยด้วยกัน โดยปัจจัยที่มีค่าถ่วงน้ำหนักมาก จะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญสูงสุดลดหลั่นลงมาตามลำดับ และมีเงื่อนไขในเรื่องระยะการเข้าถึง โดยมีค่าคะแนนเป็นตัวกำหนดความเหมาะสมของระยะการเข้าถึงนั้นๆ ปัจจัยที่ใช้วิเคราะห์ที่มีระยะการเข้าถึงที่ใกล้ จะมีค่าคะแนนสูง ซึ่งได้แก่ ถนนสายหลัก สถาบันราชการ สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา เนื่องจากมีเจตนารมณ์ที่ต้องการให้มีการเข้าถึงได้หลายหลายรูปแบบ เช่น การเดินเท้า รถประจำทาง รถไฟฟ้า และต้องการให้พื้นที่ที่ใช้งานเป็นเวลา เช่น สถาบันราชการและสถาบันการศึกษา มีการใช้งานในบริเวณนั้นเพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มมิติที่หลากหลาย เพิ่มสายตาสอดส่อง ลดปัญหาอาชญากรรมในเวลากลางคืน

ปัจจัยที่ใช้วิเคราะห์ที่มีระยะการเข้าถึงที่ใกล้ จะมีค่าคะแนนที่ต่ำ อาทิ ถนนสายย่อย ด้วยต้องการการเข้าถึงที่หลากหลาย ถนนสายย่อยเหมาะแต่การเดินทางด้วยการเดินในระยะที่สั้น และรถส่วนตัวในระยะที่ไกล อีกปัจจัยคือพื้นที่สีเขียวเพื่อการประกอบกิจกรรมเดิม ซึ่งมีความต้องการให้มีการกระจายตัวของพื้นที่สีเขียว โดยไม่ต้องการให้มีการกระจุกตัวอยู่ในบริเวณพื้นที่สีเขียวเดิม (ดูตารางที่ 1 ประกอบ) เพื่อวิเคราะห์หาพื้นที่ที่เหมาะสมกับการพัฒนาพื้นที่สีเขียวเพื่อประกอบกิจกรรม

4. การประเมินพื้นที่ที่มีศักยภาพด้วยปัจจัยตามค่าคะแนน (Rating) และค่าถ่วงน้ำหนัก (Weighting)

จากการเก็บข้อมูลของปัจจัยต่างๆ และวิเคราะห์ระยะการเข้าถึง มาวิเคราะห์หาศักยภาพของพื้นที่ (Potential Surface Analysis, PSA) เป็นเทคนิคที่สามารถประเมินวิเคราะห์เพื่อหาพื้นที่ที่เหมาะสมโดยใช้วิธีการซ้อนทับกันของแผนที่ (Overlay mapping) ซึ่งใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่ในการวิเคราะห์ การคำนวณค่าคะแนนของแต่ละปัจจัยได้จากผลคูณระหว่างค่าถ่วงน้ำหนัก (Wi) ของปัจจัยแต่ละด้านกับค่าคะแนนของปัจจัยในแต่ละด้าน (Ri) รวมกัน ดังสมการ

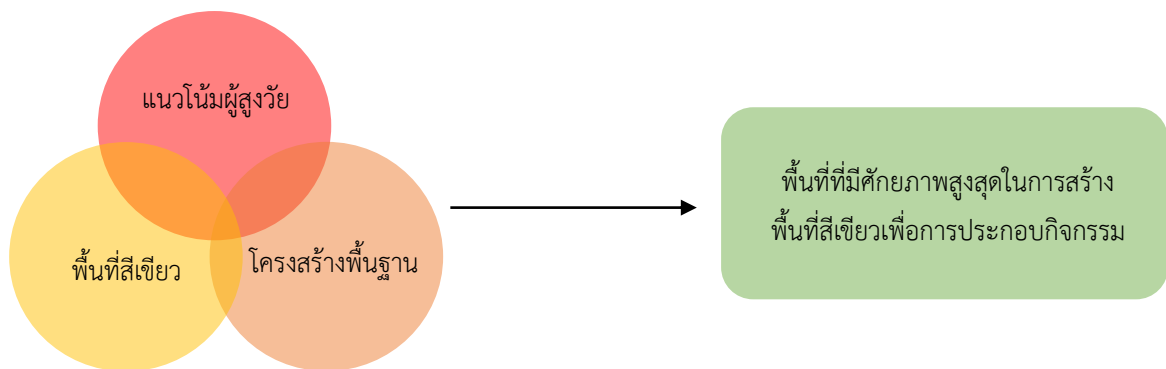
$$PSA = (W1 \times R1) + (W2 \times R2) + (W3 \times R3) + (W4 \times R4) + (W5 \times R5) + (W6 \times R6) \quad (1)$$

ตารางที่ 1 การกำหนดปัจจัย (ตัวแปร) ต่างๆ เพื่อการวิเคราะห์หาพื้นที่ที่เหมาะสม

ลำดับ (i)	ปัจจัยที่ใช้วิเคราะห์	ค่าถ่วงน้ำหนัก (Wi)	เงื่อนไข	ค่าคะแนน (Ri)
1	การเข้าถึงถนนสายหลัก	20	ระยะการเข้าถึง 0 – 100 เมตร	5
			ระยะการเข้าถึง 101 – 200 เมตร	3
			ระยะการเข้าถึง 201 – 500 เมตร	1
2	การเข้าถึงถนนสายย่อย	15	ระยะการเข้าถึง 0 – 100 เมตร	1
			ระยะการเข้าถึง 101 – 200 เมตร	3
			ระยะการเข้าถึง 201 – 500 เมตร	5
3	สถาบันราชการ	15	ระยะการเข้าถึง 0 – 100 เมตร	5
			ระยะการเข้าถึง 101 – 200 เมตร	3
			ระยะการเข้าถึง 201 – 500 เมตร	1
4	สถาบันการศึกษา	15	ระยะการเข้าถึง 0 – 100 เมตร	5
			ระยะการเข้าถึง 101 – 200 เมตร	3
			ระยะการเข้าถึง 201 – 500 เมตร	1
5	สถาบันศาสนา	15	ระยะการเข้าถึง 0 – 100 เมตร	1
			ระยะการเข้าถึง 101 – 200 เมตร	3
			ระยะการเข้าถึง 201 – 500 เมตร	5
6	พื้นที่สีเขียวประกอบกิจกรรมเดิม	20	ระยะการเข้าถึง 0 – 300 เมตร	1
			ระยะการเข้าถึง 301 – 500 เมตร	3
			ระยะการเข้าถึง 501 – 800 เมตร	5

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การหาพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงสุดในการสร้างพื้นที่สีเขียวเพื่อการประกอบกิจกรรมสำหรับการรับมือกับสังคมสูงวัยในอนาคต ซึ่งสามารถนำข้อมูลหรือแนวโน้มมาสังเคราะห์ร่วมกันจาก 3 ปัจจัย ได้แก่ แนวโน้มของประชากรสูงวัยในอนาคต พื้นที่สีเขียวทั้งหมด และระยะการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานของเมือง ซึ่งผลที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่ผ่านกระบวนการคำนวณค่าคะแนน และค่าถ่วงน้ำหนักแล้วนั้น จะได้มาซึ่งพื้นที่ที่เหมาะสมที่สุดหรือเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงสุดในการใช้เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อการประกอบกิจกรรมในอนาคต

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิด

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่แขวงบางยี่ขัน

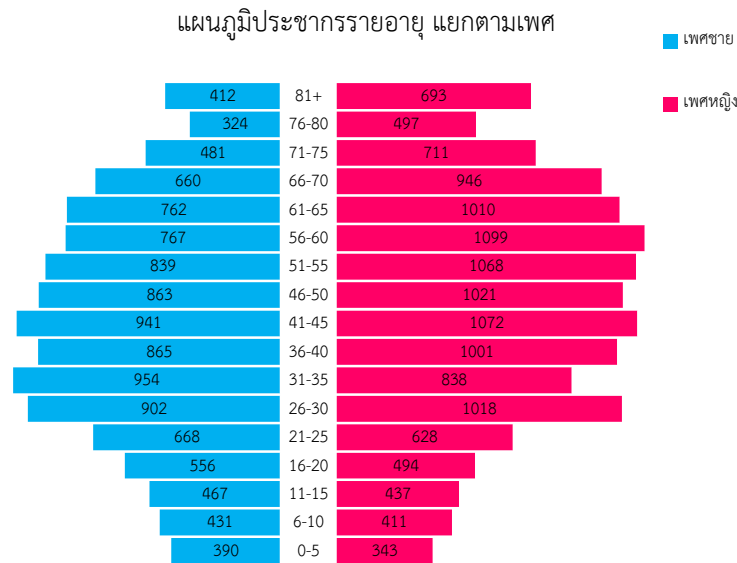
การคาดการณ์แนวโน้มประชากรในอนาคต เมื่อวิเคราะห์ความหนาแน่นของประชากร และความหนาแน่นของอาคารจากข้อมูลสถิติ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2566 พบว่า พื้นที่แขวงบางยี่ขัน มีความหนาแน่นของประชากรอยู่ที่ 8,575 คนต่อตารางกิโลเมตร และความหนาแน่นของอาคารอยู่ที่ 6,416 คนต่อตารางกิโลเมตร (ดูตารางที่ 2 ประกอบ) ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุดเมื่อเทียบกับแขวงอื่นๆ ในเขตบางพลัด

ตารางที่ 2 ความหนาแน่นของประชากร และความหนาแน่นของอาคาร

เขตแขวง	จำนวนประชากร (คน)	ความหนาแน่นของประชากร (คน/ตร.กม)	จำนวนอาคาร (หลัง)	ความหนาแน่นของอาคาร (หลัง/ตร.กม)
1. บางยี่ขัน	24,750	8,575	18,517	6,416
2. บางพลัด	21,478	6,516	11,344	3,441
3. อรุณอมรินทร์	19,436	7,047	17,415	6,314
4. บางบำหรุ	14,025	6,014	14,236	6,104
รวม	79,689	28,153	61,512	22,276

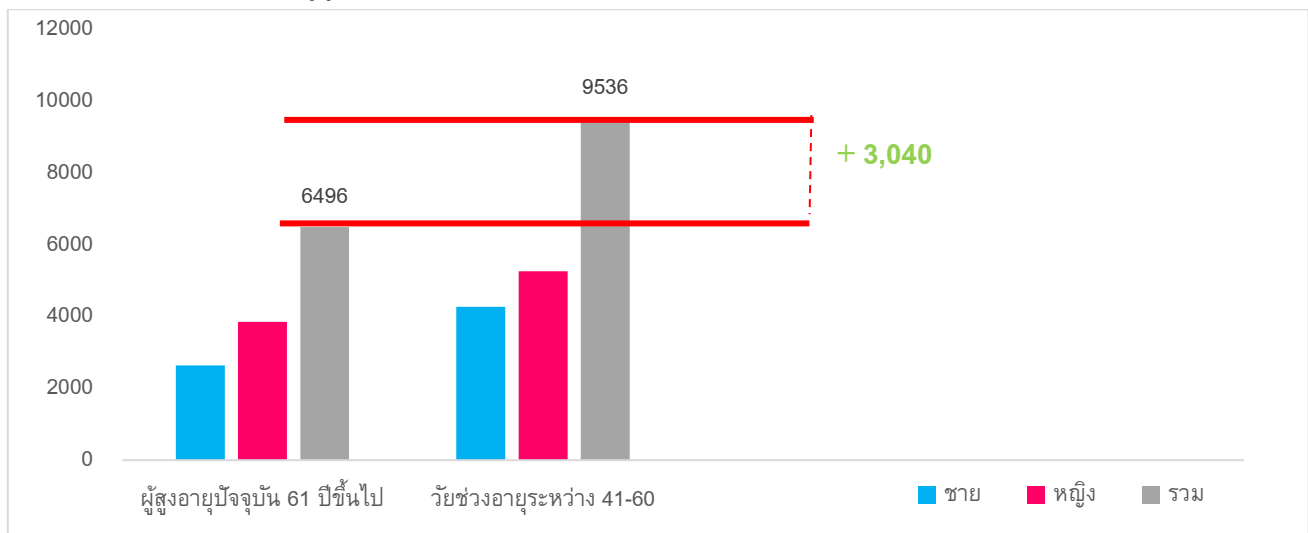
เมื่อนำจำนวนประชากรในแขวงบางยี่ขันในปี พ.ศ. 2555, 2560 และ 2565 มาเปรียบเทียบกับแนวโน้มของประชากรโดยรวม พบว่าประชากรโดยรวมมีแนวโน้มที่ลดลงทั้งเพศชายและเพศหญิง และในปี พ.ศ.2566 กลุ่มประชากร

ในช่วงอายุระหว่าง 41-60 ปี มีจำนวนสูงสุด อีกทั้งเป็นกลุ่มที่กำลังจะเข้าสู่วัยผู้สูงอายุในปี พ.ศ. 2581 ถึง 2586 หรือในอีก 15 ถึง 20 ปี ข้างหน้า

ภาพที่ 2 แสดงจำนวนประชากรรายอายุ แยกตามเพศ ปี พ.ศ. 2566

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนประชากรผู้สูงอายุในปัจจุบัน โดยเป็นข้อมูลในปี พ.ศ. 2566 และกลุ่มที่จะเข้าสู่วัยผู้สูงอายุในอีก 15-20 ปี ข้างหน้า (อายุระหว่าง 41-60 ปี) มาเปรียบเทียบ พบว่าในปี พ.ศ. 2581-2586 (ดูภาพที่ 3 ประกอบ) จะมีประชากรกลุ่มผู้สูงอายุมากกว่าปัจจุบันถึง 3,040 คน โดยประมาณ

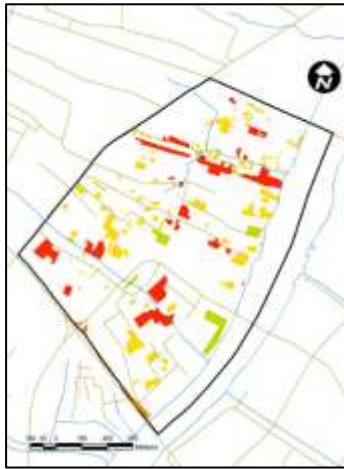

ภาพที่ 3 แสดงจำนวนประชากรผู้สูงอายุปัจจุบัน และอนาคต

2. ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่สีเขียวของพื้นที่แขวงบางยี่ขัน

แขวงบางยี่ขันมีพื้นที่ทั้งหมด 2.886 ตารางกิโลเมตร และจากข้อมูลพื้นที่สีเขียวปี พ.ศ. 2566 พบว่ามีพื้นที่สีเขียวทั้งหมด 341,484 ตารางเมตร โดยเป็นประเภทของพื้นที่สีเขียวออกมาเป็น 4 ประเภท ได้แก่ พื้นที่สีเขียวเพื่อบริการ พื้นที่สีเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อม พื้นที่สีเขียวเส้นทางสัญจร และพื้นที่สีเขียวเพื่อการพัฒนา จากข้อมูลแสดงให้เห็นถึงอัตราส่วนของพื้นที่สีเขียว

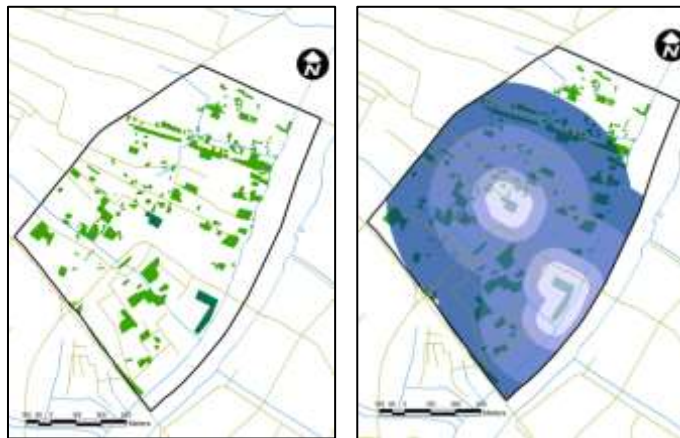
เขียวเพื่อบริการ อาทิ สวนสาธารณะ ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีการทำกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชน มีเพียงร้อยละ 11.795 และจากแผนที่พบว่าพื้นที่เพื่อบริการไม่ครอบคลุมทั้งพื้นที่ (ดูภาพที่ 4 ประกอบ)

ประเภทของพื้นที่สีเขียว		พื้นที่ (ตร.ม)	คิดเป็นร้อยละ
1.	พื้นที่สีเขียวเพื่อบริการ	40,281.51	11.795
2.	พื้นที่สีเขียวเพื่อสิ่งแวดลอม	151,895.37	44.480
3.	พื้นที่สีเขียวเส้นทางสัญจร	10,898.426	3.191
4.	พื้นที่สีเขียวรอการพัฒนา	138,409.58	40.531
รวม		341,484.886	100

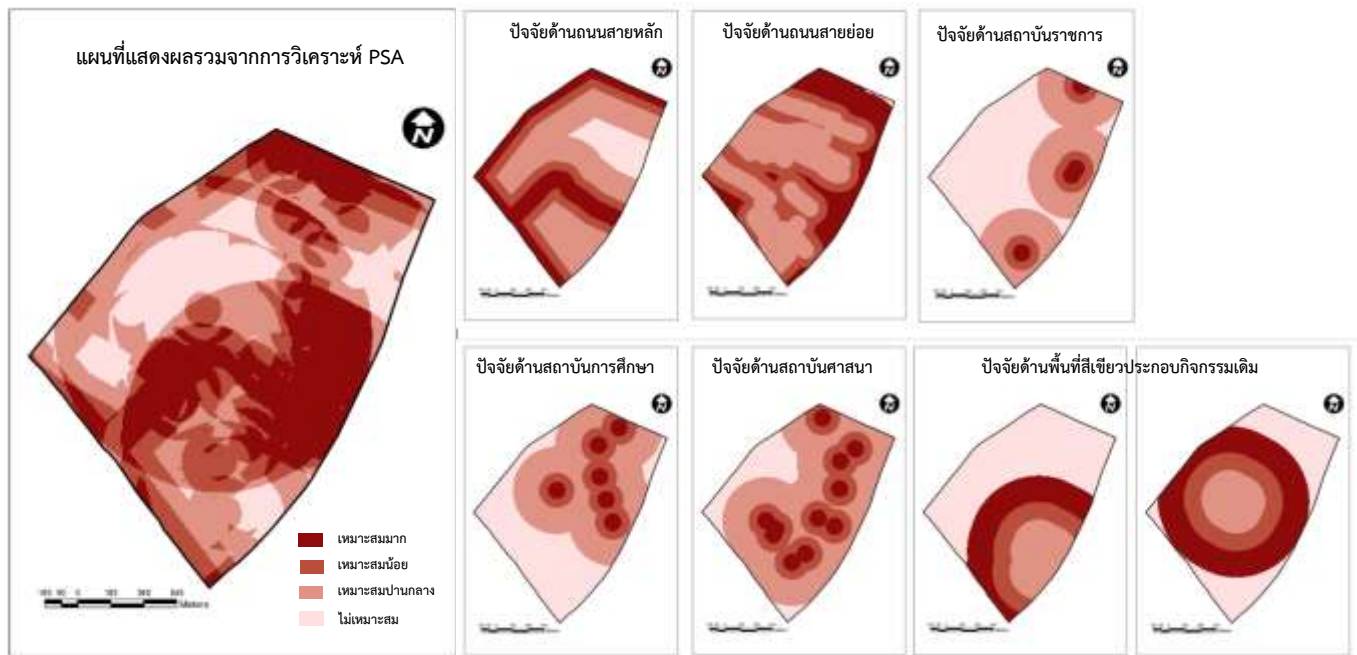
ภาพที่ 4 แผนที่แสดงตำแหน่ง และประเภทของพื้นที่สีเขียว (ข้อมูลปี พ.ศ. 2566)

ในปัจจุบันแขวงบางยี่ขันมีพื้นที่สีเขียวที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมอยู่ 2 แห่ง ได้แก่ สวนจรัญภิรมย์ และสวนหลวงพระราม 8 ซึ่งเป็นสวนสาธารณะที่อยู่ในพื้นที่ เมื่อวิเคราะห์ระยะการเข้าถึงของพื้นที่สีเขียวที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมในปัจจุบัน (ดูภาพที่ 5 ประกอบ) พบว่าในรัศมี 800 เมตร ถือว่าครอบคลุม ร้อยละ 80 โดยประมาณ

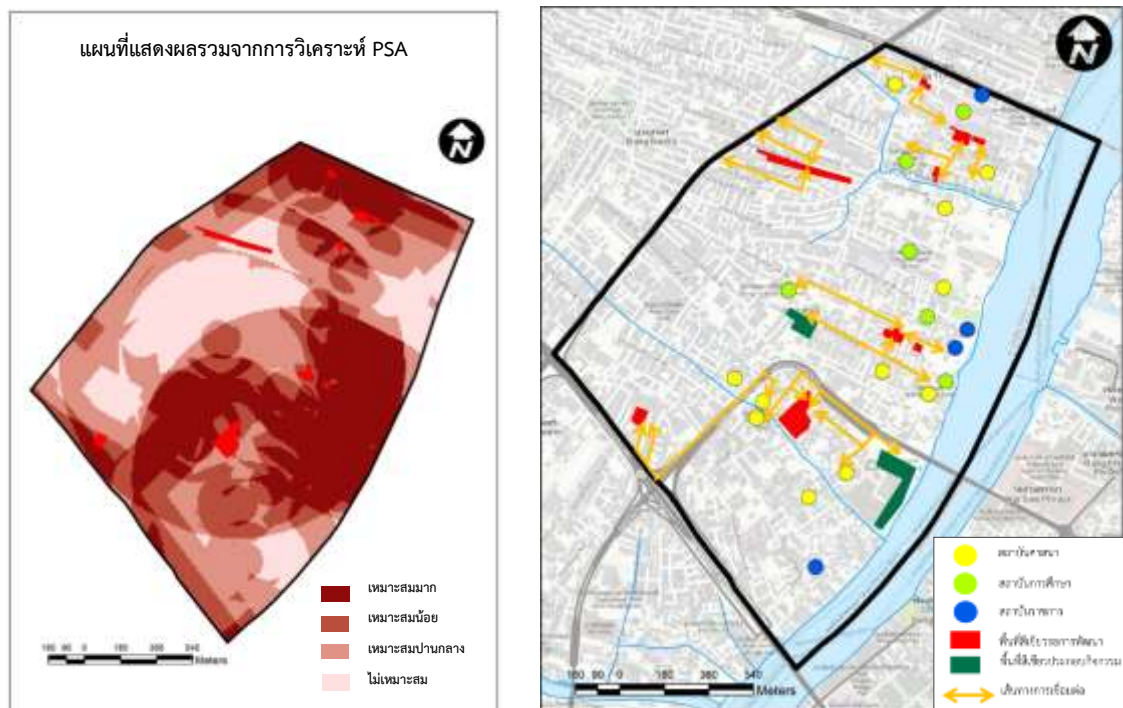
ภาพที่ 5 แสดงตำแหน่งพื้นที่สีเขียวเพื่อประกอบกิจกรรมปัจจุบัน (ซ้าย) และระยะการเข้าถึงในระยะ 800 เมตร (ขวา)

เมื่อนำข้อมูลพื้นที่สีเขียวทั้งหมดมาวิเคราะห์พบว่า แขวงบางยี่ขันมีพื้นที่สีเขียวทั้งหมดอยู่ที่ 341,484 ตารางเมตร โดยเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อบริการ 40,281.51 ตารางเมตร คิดเป็นอัตราส่วนต่อคนเท่ากับ 1.627 ตารางเมตร โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) ระบุว่าประชาชน 1 คน ต้องการพื้นที่สีเขียว 9 ถึง 15 ตารางเมตร ซึ่งพื้นที่แขวงบางยี่ขันมีพื้นที่สีเขียวเพื่อบริการไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับอัตราประชากร เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพ PSA ด้วยปัจจัยต่างๆ ผ่านการกำหนดระยะการเข้าถึงและถ่วงดุลน้ำหนัก (ดูภาพที่ 6 ประกอบ) ได้แก่ ปัจจัยด้านถนนสายหลัก ปัจจัยด้านถนนสายย่อย ปัจจัยด้านสถาบันการศึกษา ปัจจัยด้านสถาบันศาสนา ปัจจัยด้านสถาบันราชการ และปัจจัยด้านพื้นที่สีเขียวประกอบกิจกรรมเดิม โดยผลการวิเคราะห์ PSA ที่ได้มาซึ่งพื้นที่ที่เหมาะสมที่สุด จะจำแนกเป็น 4 ระดับ ซึ่งพื้นที่บริเวณสีที่เข้มที่สุดจะเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมที่สุด

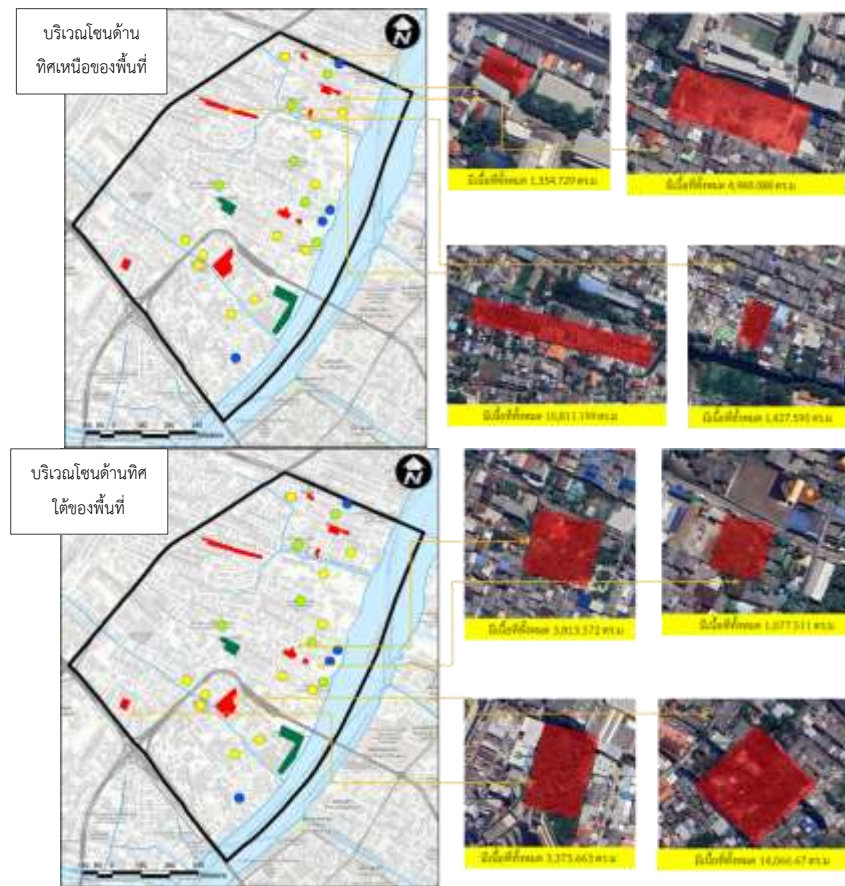

ภาพที่ 6 แผนที่แสดงผลการวิเคราะห์ PSA และปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์

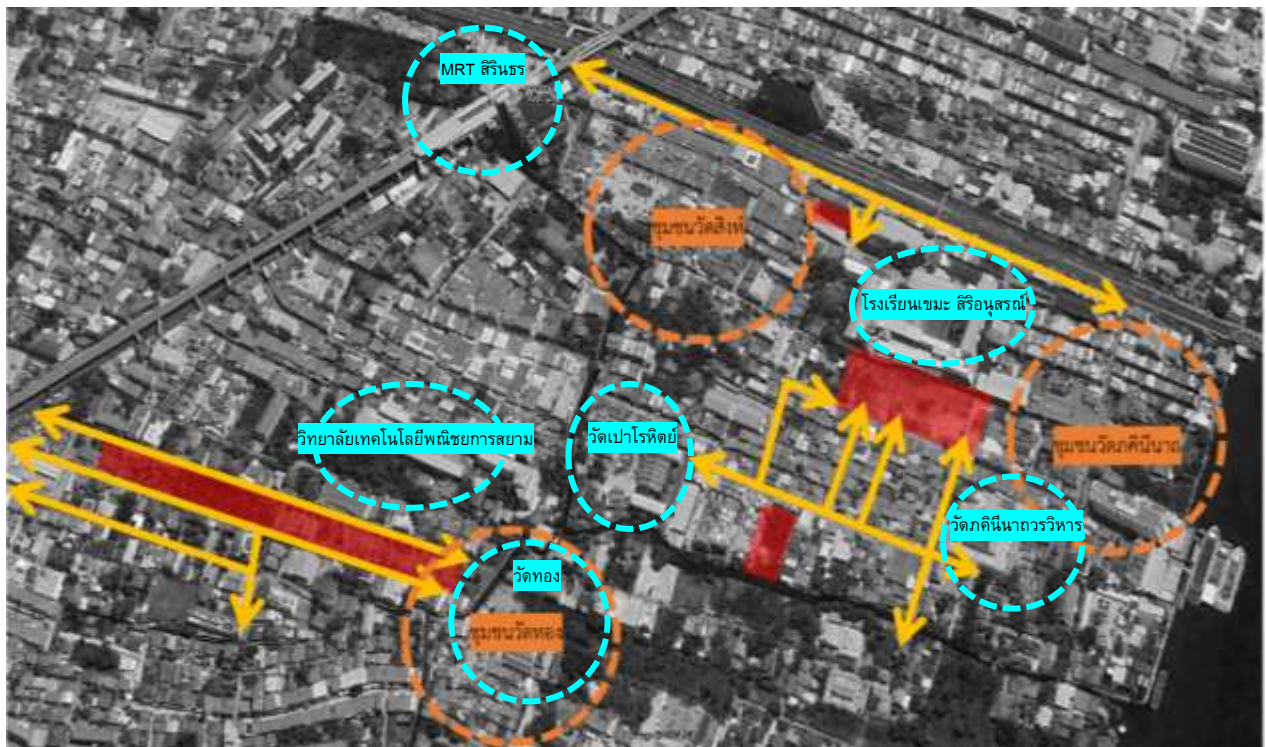
เมื่อนำผลการวิเคราะห์มาซ้อนทับกับตำแหน่งพื้นที่สีเขียวรอการพัฒนา พบว่ามีพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อประกอบกิจกรรมทั้งหมด 8 จุด มีพื้นที่ทั้งหมดรวม 40,905.034 ตารางเมตร และสามารถเดินทางเชื่อมต่อไปยังสถานที่สำคัญอื่นได้ อาทิ สถานบันศาสนา สถาบันการศึกษา และสถาบันราชการ (ดูภาพที่ 7 และ 8 ประกอบ)

ภาพที่ 7 แผนที่แสดงตำแหน่งพื้นที่เหมาะสม และเส้นทางการเชื่อมต่อของสถานที่สำคัญต่างๆ

ภาพที่ 8 แผนที่แสดงตำแหน่งของพื้นที่ที่เหมาะสมเทียบกับขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)

ภาพที่ 9 ความเชื่อมโยงของตำแหน่งพื้นที่ที่เหมาะสมกับสถานที่สำคัญ และชุมชนใกล้เคียง (ด้านทิศเหนือ)

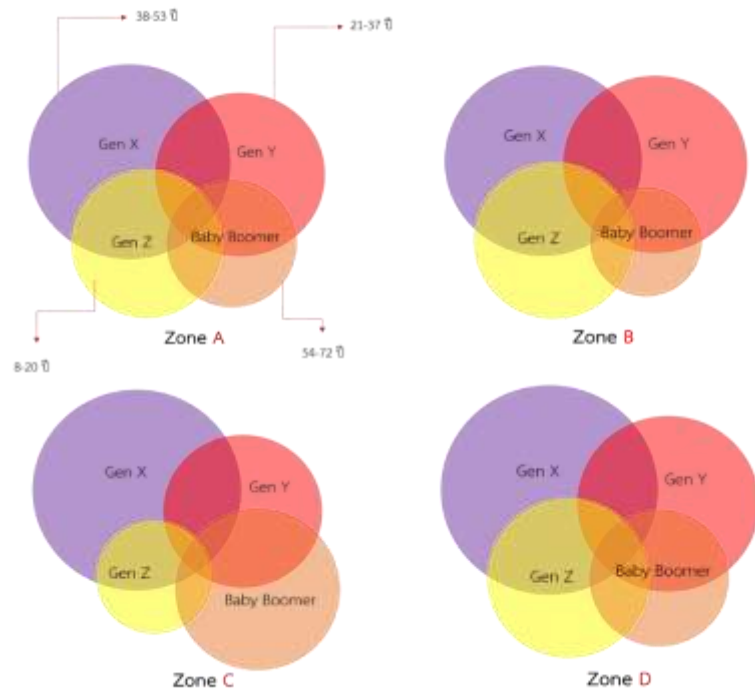
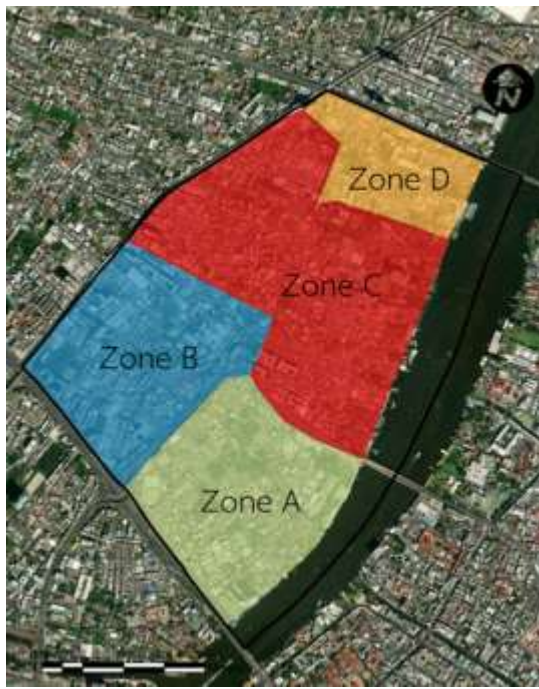
ภาพที่ 10 ความเชื่อมโยงของตำแหน่งพื้นที่เหมาะสมกับสถานที่สำคัญ และชุมชนใกล้เคียง (ด้านทิศใต้)

จากการสำรวจ พบว่า ตำแหน่งของพื้นที่ที่เหมาะสมบริเวณทางด้านทิศเหนือของพื้นที่ มีอาณาเขตและความเชื่อมโยงกับชุมชนทั้งหมด 3 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนวัดสิงห์ ชุมชนวัดทอง และชุมชนวันภคินีนาถ (ดูภาพที่ 9 ประกอบ) และอยู่ใกล้เคียงกับสถานที่สำคัญ 6 แห่ง ได้แก่ MRT สิรินคร วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนการสยาม วัดเปาโรหิตย์ วัดทอง โรงเรียนเขมะ สิริสุนทรณ์ และวัดภคินีนาถวรวิหาร ส่วนตำแหน่งของพื้นที่ที่เหมาะสมบริเวณทางด้านทิศใต้ของพื้นที่มีอาณาเขตและความเชื่อมโยงกับชุมชนทั้งหมด 7 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนสะพานไม้ ชุมชนโค้งถ่าน ชุมชนวัดคฤหบดี ชุมชนวัดดาวดึงษาราม ชุมชนบ้านปูน และชุมชนวัดบวรมงคล (ดูภาพที่ 10 ประกอบ) และอยู่ใกล้เคียงกับสถานที่สำคัญ 5 แห่ง ได้แก่ สวนจรัญภิรมย์ วัดน้อยนางหงส์ วัดบางยี่ขัน วัดคฤหบดี (พระอารามหลวง) และสวนหลวงพระราม 8

จากภาพที่ 9 และ ภาพที่ 10 วงกลมสีฟ้า หมายถึงตำแหน่งของสถานที่สำคัญหรือจุดเปลี่ยนถ่ายการเดินทางที่สำคัญของพื้นที่ และ วงกลมสีส้ม หมายถึงตำแหน่งของชุมชนต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่

การเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ช่วงอายุของคนในชุมชน โดยการลงพื้นที่สำรวจในแต่ละชุมชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 โซน (ดูภาพที่ 11 ประกอบ) โดยกลุ่ม Baby Boomer จะอยู่ในช่วงอายุ 54 ถึง 72 ปี Gen X จะอยู่ในช่วงอายุ 38 ถึง 53 ปี Gen Y จะอยู่ในช่วงอายุ 21 ถึง 37 ปี Gen Z จะอยู่ในช่วงอายุ 8 ถึง 20 ปี อ้างอิงเกณฑ์ข้อมูลการแบ่งช่วงอายุจากกรมสุขภาพจิต

จากการสำรวจช่วงอายุในแต่ละโซน ชี้ให้เห็นว่ากลุ่ม Gen X ในปัจจุบัน ซึ่งมีอายุ ระหว่าง 38 ถึง 53 ปี เป็นคนกลุ่มใหญ่ที่สุดในทุกโซน จึงสอดคล้องกับข้อมูลสถิติประชากรจากการวิเคราะห์ในอีก 15 ถึง 20 ปี ข้างหน้าที่จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของพื้นที่สีเขียวเพื่อการประกอบกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ

ภาพที่ 11 ผลการสำรวจข้อมูลแต่ละช่วงอายุในพื้นที่ศึกษา

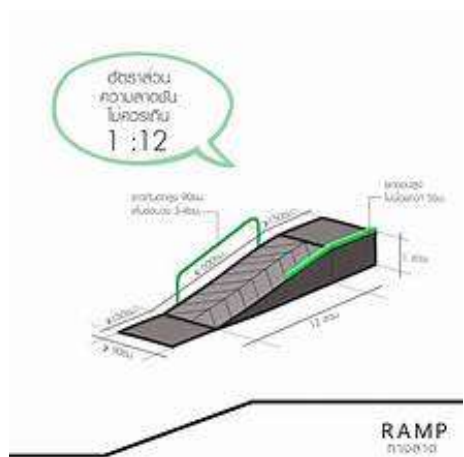
3. แนวทางการออกแบบพื้นที่สีเขียวเพื่อการประกอบกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ

การออกแบบพื้นที่สีเขียวสำหรับการทำงานของผู้สูงอายุในพื้นที่ที่แสดงไว้ข้างต้น จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกในการเข้าถึงเป็นสำคัญ (ดูภาพที่ 12 ประกอบ) อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับลูกหลาน รายละเอียดดังนี้

3.1 ทางเดินมีลักษณะเหมาะสมและปลอดภัย ทางเดินเป็นจุดเชื่อมต่อจากพื้นที่หนึ่งไปอีกพื้นที่หนึ่ง การสร้างทางเดินโดยเฉพาะให้เด็กหรือผู้สูงอายุใช้งาน ต้องเน้นความปลอดภัยเป็นหลัก โดยใช้วัสดุที่มีลักษณะไม่ขรุขระ และไม่ลื่นมองเห็นได้ชัดเจน มีความคดเคี้ยวหรือความโค้งไม่มาก สำหรับทางเดินที่มีความต่างระดับ ควรทำเป็นทางลาดโดยมีความชันอยู่ที่ 1 ต่อ 12 (ความสูง 1 หน่วยต่อความยาว 12 หน่วย) เช่น ทางลาดมีความสูง 1 เมตร ต้องมีความยาวขั้นต่ำ 12 เมตร และในจุดที่มีความต่างระดับต้องทำสีให้เห็นได้ชัดเจน

3.2 หลีกเลียงต้นไม้หรือวัตถุที่เป็นอันตรายในพื้นที่สวน สำหรับสวนที่ต้องการใช้ให้เป็นมุมพักผ่อน นั่งเล่น วิ่ง หรือทำกิจกรรมสำหรับเด็กและผู้สูงอายุ ควรจัดตกแต่งด้วยไม้ดอกหรือไม้ประดับที่เป็นมิตรต่อกลุ่มคนเหล่านั้น ไม่มียาง ไม่มีกลิ่นหรือการสัมผัสที่เป็นอันตราย รวมทั้งควรเก็บอุปกรณ์ดูแลสวนไว้ให้เป็นระเบียบ และมิดชิด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกีดขวางมาเล่นจนเกิดอันตรายได้

3.3 ศาลาหรือเก้าอี้ เพื่อให้ผู้สูงอายุหรือเด็กสามารถนั่งพักภายในสวนได้ โดยเฉพาะสวนที่มีพื้นที่บริเวณกว้าง ควรมีเก้าอี้หรือศาลาไว้สำหรับการนั่งพักโดยต้องมองเห็นได้ชัดเจน ควรมีหลังคาบังแดดบังฝนได้ และมีม้านั่งของหลังคาที่ลาดเอียงเพื่อการระบายน้ำฝนได้อีกทั้งต้องไม่อยู่ในมุมอับหรือลับตาผู้อื่น และควรตั้งอยู่กระจายให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่ เพื่อความสะดวกรวดเร็วต่อการใช้งาน

ภาพที่ 12 ทางเดินที่มีความต่างระดับ (ซ้าย) และศาลาพักผ่อน (ขวา)

อภิปรายผล

เป้าหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร และวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่สีเขียว เพื่อการเสนอแนะพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงสุด ในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวสำหรับประกอบกิจกรรมรองรับสังคมสูงวัย เป็นในการประกอบกิจกรรมสำหรับรองรับสังคมสูงวัยในอนาคต ปัจจุบันแขวงบางยี่ขันมีความหนาแน่นของทั้งอาคารและประชากรที่หนาแน่นมาก แต่พื้นที่สีเขียวเพื่อการประกอบกิจกรรมไม่มีทิศทางที่จะพัฒนาตามแนวโน้มที่กล่าวมาข้างต้น โดยแขวงบางยี่ขันจะมีประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นอีกจำนวนมากในอีก 15 ถึง 20 ปีข้างหน้า จากประชากรในช่วงอายุตั้งแต่อายุ 41 ถึง 60 ปีที่มีจำนวนมากกว่าทุกกลุ่มอายุ สอดคล้องกับการศึกษาของ อนันต์ อนันตกุล (2560) ที่กล่าวไว้ว่าประเทศไทยจะเป็น “สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์” (Complete Aged Society) ในปี พ.ศ. 2564 และเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super Aged Society) ภายในปี พ.ศ. 2578 โดยประมาณการว่าจะมีประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนระดับที่รวดเร็วมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ เพราะเหตุนี้จึงเห็นได้ถึงแนวโน้มในอนาคตที่จะต้องมีการรองรับสังคมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในเรื่องของพื้นที่สีเขียวเพื่อประกอบกิจกรรม ให้มีครอบคลุมทั้งพื้นที่ เข้าถึงสะดวก ซึ่งผลการศึกษาพบว่า มีพื้นที่เหมาะสมตามศักยภาพดังกล่าวกระจายอยู่ในพื้นที่ทั้งหมด 8 แห่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ สรวิศ โรจนกุล (2565) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้เวลาเดินทางของคนในเมือง มุ่งเน้นให้คนในเมืองใช้เวลาในการเดินทางให้น้อยลง ทำให้ประชาชนสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทางได้ภายใน 15 นาที ไม่ว่าจะเป็นการออกไปซื้อของ ไปติดต่อหน่วยงานต่างๆ ไปสวนสาธารณะ ไปทำงาน ไปโรงเรียน โดยให้ประชาชนเลือกใช้การเดินทางด้วยการเดิน การใช้จักรยาน หรือระบบขนส่งสาธารณะ ลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล และจากการสำรวจโครงสร้างพื้นฐานด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และการวิเคราะห์ผ่านกระบวนการ Potential Surface Analysis PSA ชี้ชัดได้ว่า ตำแหน่งของพื้นที่สีเขียวเพื่อการประกอบกิจกรรมที่เหมาะสม อีกทั้งตอบสนองพฤติกรรมของคนในชุมชนนั้น ควรจะอยู่ห่างจากโครงสร้างพื้นฐานของเมืองและชุมชนไม่เกิน 500 เมตร เพื่อความเข้าถึงที่สะดวกและเป็นการกระตุ้นการใช้งานพื้นที่สีเขียวมากยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของสังคมผู้สูงอายุในอนาคต เป็นไปตามนโยบายของภาครัฐที่ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากยิ่งขึ้นจากการสนับสนุนและส่งเสริมผ่านแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ซึ่งอยู่ในประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืนด้วยการกำหนดเป้าหมายพื้นที่ป่าและพื้นที่สีเขียวของประเทศไทย

องค์ความรู้ใหม่

จากการเก็บข้อมูลพื้นที่สีเขียวทั้งหมด ทั้งการสำรวจ และใช้ภาพถ่ายดาวเทียมในการวิเคราะห์พื้นที่สีเขียวในทุกประเภท พบว่า มีพื้นที่สีเขียวอยู่ประเภทหนึ่งที่มีศักยภาพในการนำไปใช้ประโยชน์ในมิติอื่นๆ ได้อีกมากมาย ได้แก่ พื้นที่สีเขียวประเภทการพัฒนาหรือพื้นที่สีเขียวรกร้าง ซึ่งในมิติของสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นพื้นที่ขาดการดูแลรักษาทำให้เป็นพื้นที่เสื่อมโทรม อีกทั้งทำให้ทัศนียภาพของพื้นที่แย่ลง และในมิติด้านเศรษฐกิจอาจทำให้มูลค่าของที่ดินโดยรอบลดลง ส่งผลโดยตรงกับชุมชนที่มีแปลงที่ดินหรือที่อยู่อาศัยใกล้เคียงกับพื้นที่ประเภทนี้ โดยองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิเคราะห์ สามารถนำไปพัฒนาต่อยอด หรือ เสนอแนวคิดในการนำพื้นที่ประเภทดังกล่าวไปใช้ประโยชน์สำหรับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนมากยิ่งขึ้น

อีกหนึ่งความรู้ใหม่ พบอีกว่า พื้นที่แขวงบางยี่ขันไม่ใช่แค่เพียงขาดพื้นที่สีเขียวเพื่อการประกอบกิจกรรมเพียงเท่านั้น แต่ยังขาดพื้นที่สีเขียวประเภทริ้วยาว หรือ Long stripes of green space ซึ่งเป็นพื้นที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของเมืองด้วยเช่นกัน โดยตัวอย่างพื้นที่สีเขียวประเภทนี้ได้แก่ พื้นที่สีเขียวเป็นแถบยาวตามถนน ใต้ทางด่วน ริมน้ำ ซึ่งพื้นที่สีเขียวประเภทนี้ส่งผลดีกับเมืองในหลากหลายมิติ เช่น การรับรู้ถึงความร่มรื่น มีผลต่อการเดินเท้า มิติเรื่องการพอกอากาศ กรองฝุ่น ที่เป็นปัญหาที่หลายๆ เมืองกำลังประสบปัญหาอยู่ในขณะนี้

จึงสรุปได้ว่า การมองหาพื้นที่เพื่อการพัฒนาเมืองที่เติบโตไปพร้อมกับสังคมผู้สูงอายุ ยังมีพื้นที่สำคัญ 2 ประเภท คือ พื้นที่รกร้าง และ พื้นที่ริ้วยาว ที่แม้ว่าจะถูกมองข้าม ทั้งยังไร้การกำหนดบทบาทจากภาครัฐ สังคม และชุมชน แต่กลับสามารถเปลี่ยนไปสู่การเป็นพื้นที่สีเขียวที่สำคัญต่อการกลายเป็นเมืองที่รองรับสังคมผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่แขวงบางยี่ขัน พบว่า เป็นพื้นที่ที่มีประชากรและความหนาแน่นของอาคารมากที่สุดเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร และกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นชุมชนผู้สูงอายุในระยะเวลาอันใกล้นี้ ด้วยการคาดการณ์ประชากรผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ในระหว่างปี พ.ศ. 2581 ถึง 2586 พบว่า มีจำนวนมากถึงร้อยละ 50 เมื่อวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่สีเขียวสำหรับประกอบกิจกรรมรองรับสังคมสูงวัยด้วยวิธี Potential Surface Analysis พบว่า มีพื้นที่ที่เหมาะสมทั้งหมด 8 จุด รวมเนื้อที่ 40,905.034 ตารางเมตร พื้นที่เหล่านี้มีคุณสมบัติของการเข้าถึงพื้นที่สูง สามารถเดินทางเชื่อมต่อไปยังสถานที่สำคัญได้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น สถานบันศาสนา สถาบันการศึกษา สถาบันราชการ และสถานียขนส่งสาธารณะ อย่างไรก็ตาม พื้นที่ว่างในเมืองเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ไม่มากนัก การเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมจึงมุ่งไปสู่การพิจารณาพื้นที่รกร้างและพื้นที่ริ้วยาวตามแนวเส้นทางคมนาคมและทางน้ำ การออกแบบพื้นที่ดังกล่าวเพื่อเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินไปสู่การเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อประกอบกิจกรรม จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกในการเข้าถึง อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับลูกหลาน ประกอบด้วย การมีทางเดินเท้าที่ปลอดภัย มีศาลาหรือเก้าอี้ให้สามารถนั่งพักได้กระจายอยู่ทั่วทั้งพื้นที่ อีกทั้งการเลือกพืชพรรณจะต้องเป็นมิตรต่อผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 วางแผนนโยบายในระยะสั้น โดยหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักส่งเสริมสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ควรเข้ามาบูรณาการทำงานร่วมกันกับภาคประชาชน ด้วยการให้ความรู้ในการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่สังคมสูงวัย และการสร้างเมืองสุขภาวะด้วยตัวเองเพื่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

1.2 วางแผนนโยบายในระยะยาว โดยสนับสนุนให้มีการนำเรื่องการบริหารจัดการสังคมสูงวัย เข้าไปเป็นวาระในการประชุมของสภากรุงเทพมหานคร เพื่อหาแนวทางในการรับมือในระยะยาว ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาและวางแผนในเรื่องการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน หรือแม้กระทั่งเรื่องพื้นที่สีเขียวเพื่อการประกอบกิจกรรมในชุมชน ที่ตอบสนองการใช้งานของคนในชุมชนอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเก็บข้อมูลเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ความต้องการพื้นที่สีเขียวของแต่ละชุมชน เพื่อให้ได้มาถึงพื้นที่ที่ตอบสนองการใช้งานของชุมชนอย่างแท้จริง

2.2 ควรศึกษาในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานของเมืองอื่นๆ เพิ่มเติม อาทิ สถานพยาบาล พื้นที่สาธารณะอื่นๆ ระบบขนส่งสาธารณะที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ ศูนย์ฝึกอบรมอาชีพเพื่อเป็นการสร้างรายได้เสริมให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุ อีกทั้งเป็นการสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ภายในชุมชนอีกด้วย

2.3 ควรต่อยอดการศึกษาโดยการออกแบบพื้นที่สีเขียวเพื่อการประกอบกิจกรรมในรูปแบบ 3 มิติ เพื่อให้ชุมชนเห็นถึงทัศนียภาพโดยรวมในการออกแบบพื้นที่สีเขียวเพื่อการประกอบกิจกรรมของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2563). *Gen Y/Gen Me กลุ่มผู้กุมชะตาโลก*. สืบค้น 5 สิงหาคม 2566. จาก <https://dmh.go.th/news/view.asp?id=1251>.
- _____. (2563). *ก้าวอย่างของประเทศไทย สู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์แบบ*. สืบค้น 5 สิงหาคม 2566. จาก <https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30476>.
- คณะกรรมการติดตามเสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ. (2560). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี*. สืบค้น 5 สิงหาคม 2566. จาก <http://www.senate.go.th/view/181/>.
- พนิต ภูจันดา และ ยศพล บุญสม. (2559). แนวคิดการพัฒนาเมืองต้นแบบ. *เจ-ดี : วารสารวิชาการ การออกแบบสภาพแวดล้อม*, 3(1), 21-43.
- มติชนออนไลน์. (2566). *สังคมสูงวัยสมบูรณ์*. สืบค้น 5 สิงหาคม 2566. จาก https://www.matichon.co.th/lifestyle/social-women/news_3066756.
- มูลนิธิสถาบันการเดินและจักรยานไทย. (2565). *เมือง 15 นาที*. สืบค้น 5 สิงหาคม 2566. จาก <http://www.ibikeiwalk.org/>.
- ศุภกิจ พัทธ์กษบำนใจ. (2564). *พื้นที่สีเขียวในเมืองใหญ่*. สืบค้น 5 สิงหาคม 2566. จาก <https://becommon.co/culture/green-bangkok/>.

สร้อยดี โจนกุล. (2564). แนวคิดเมือง 15 นาทีเพื่อชีวิตที่มีคุณภาพ. สืบค้น 5 สิงหาคม 2566. จาก

<https://citycracker.co/city-design/micro-neighborhood/>.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). สาขาประชากรศาสตร์ ประชากร และเคหะ. สืบค้น 5 สิงหาคม 2566. จาก

<http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/home.aspx>.

อนันต์ อนันตกุล. (2560). สังคมสูงวัย...ความท้าทาย ประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ราชบัณฑิตยสภา.

BMA กรุงเทพมหานคร. (2566). ชุดข้อมูลประชากรและอาคารเขตบางพลัด. สืบค้น 5 สิงหาคม 2566. จาก

<https://data.bangkok.go.th/organization/50350000>.